

صائغی، مرتضی.

خطانایندی پاپ: کنکاش آموزه خطانایندی پاپ یا تأکید بر دیدگاه هانس کونگ / مرتضی صائغی. -
قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام. انتشارات، ۱۳۸۶.
۱۹۲ ص. (انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام؛ ۴۸۶؛ ایدان: ۰۷).

ISBN: 978-964-411-315-4

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه ص. ۱۹۲-۱۸۶ و همچنین به صورت زیرنویس.

۱. پاپها. کتولیک - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها. الف. مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام. انتشارات. ب. عنوان.

۲۸۷

خ ۲ ص / ۱۰۷۰ BX

خطاناپذیری پاپ

کنکاش آموزه خطاناپذیری پاپ
با تأکید بر دیدگاه هانس کونگ

مرتضی صانعی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۸۷

شماره ردیف ۴۸۶
شماره موضوعی ایمان - ۷
۱۳۸۷ - ۱۰

خطانپذیری پاپ: کنکاش آموزه خطانپذیری پاپ با تاکید بر دیدگاه هانس کونک

- مؤلف: مرتضی صانعی
- ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- نوبت و تاریخ چاپ: اول، بهار ۱۳۸۷
- چاپ: وفا
- شمارگان: ۱۵۰۰
- قیمت: ۱۷۵۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهید، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
تلفن و ایمیل: ۷۷۴۲۱۲۶-۲۵۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
تلفن: ۲۱۱۳۶۲۹-۲۵۱

فهرست مطالب

مقدمه	۹
پیشگفتار	۱۳

فصل اول: مفهوم شناسی و پیشینه آموزه خطاناپذیری

مفهوم خطاناپذیری	۲۰
معنای لغوی	۲۰
معنای اصطلاحی	۲۱
روند پیدایش آموزه خطاناپذیری	۲۳
تبیین آموزه	۲۸
تبیین کتاب مقدسی خطاناپذیری کلیسا	۲۹
تبیین الاهیاتی خطاناپذیری کلیسا و پاپ	۳۲
تفوق و اقتدار، زمینه ساز آموزه خطاناپذیری پاپ	۳۶
اقتدار کلیسایی و پاپی	۳۶
اقتدار و خطاناپذیری	۳۶
خلاصه بحث	۴۹

فصل دوم: آموزه خطاناپذیری پاپ

تعریف خطاناپذیری پاپ	۵۳
دیدگاه کلی کلیسای کاتولیک	۵۴
دیدگاه برخی از موافقان و مخالفان	۵۶
دیدگاه کاردینال بلارمین (موافق)	۵۸

دیدگاه بریان تیرنی (مخالف).....	۶۴
شورای واتیکانی اول.....	۶۴
شورای واتیکانی دوم.....	۷۸
کلیسای کاتولیک امروز.....	۸۳
خلاصه بحث.....	۸۵

فصل سوم: زمینه های فکری هانس کونگ و نقد خطانپذیری پاپ

افکار هانس کونگ.....	۹۰
حوزه برون دینی.....	۹۱
حوزه درون دینی.....	۹۵
الاهیات جدید.....	۹۹
عوامل تأثیرگذار در تألیف کتاب خطانپذیری پاپ.....	۱۰۲
خلاصه بحث.....	۱۰۷

فصل چهارم: تبیین دیدگاه هانس کونگ

فراز و فرود آموزه خطانپذیری پاپ.....	۱۱۲
تعریف.....	۱۱۸
ادله.....	۱۱۹
دیدگاه های رایج.....	۱۲۰
بخشنامه حیات انسانی پاپ پل ششم.....	۱۲۱
شورای واتیکانی دوم.....	۱۲۵
شورای واتیکانی اول.....	۱۳۱
مؤلفه های تعریف خطانپذیری پاپ.....	۱۳۴
شرایط تعریف.....	۱۳۵

۱۳۵	بازتاب تعریف
۱۳۸	خطاناپذیری در میان فرقه های مسیحیت
۱۳۸	کلیسای کاتولیک
۱۴۰	پارادکس خطاناپذیری کلیسا
۱۴۰	راه حل
۱۴۲	کلیسای ارتدکس
۱۴۴	کلیسای پروتستان
۱۴۶	خطاناپذیری کتاب مقدس
۱۴۷	بازتاب نقد خطاناپذیری پاپ
۱۵۵	خلاصه بحث

فصل پنجم: ارزیابی و جمع بندی

۱۵۹	الف) آموزه خطاناپذیری پاپ
۱۶۰	ب) هانس کونگ و نقد خطاناپذیری پاپ
۱۶۱	ج) ارزیابی آموزه خطاناپذیری پاپ
۱۷۱	فهرست واژگان

کتابنامه

۱۷۹	منابع فارسی
۱۸۳	منابع عربی
۱۸۵	منابع انگلیسی
۱۹۱	منابع آلمانی

مقدمه

حقیقت، اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که زنجیرهٔ مؤمنان و عالمان صادق، چه جان‌ها که در راه آن نباخته و جاهلان و باطل‌پرستان، چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نبافته‌اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و برقرار است، و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، و امداد کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصهٔ نظر و عمل، کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی به ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان بر حق و گرامی او علیه السلام برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه، رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل، غوص در دریای معارف قرآن، برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیرهٔ آن پیشوایان و عرضهٔ آن به عالم بشریت و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه، دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار آثار نوشتاری و دیداری و به کارگیری ابزارهای پیشرفتهٔ سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان تلاش می‌کنند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر می‌باشد.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی ارائه کرده‌اند و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه مناسب خود در جهان نزدیک شده‌اند و امید است تا با فعالیت‌های روزافزون خود، مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی، تلاش‌های دانشمندان این مرز و بوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است، به بار نیشسته و گاهی به ترجمه و اقتباس نظریه‌های دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه، کمتر می‌توان اثر نوآوری‌ها و به ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به جایگاه مطلوب، راهی طولانی و پر چالش در پیش است. از این‌رو علاوه بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازماندهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها، از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی، به ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و حمایت‌های بی‌دریغ خلیف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مدظله العالی از بدو تأسیس بر پایه سیاست‌ها و اهداف ترسیم شده حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی، «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، علاوه بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر

آثار محققان نیز کوشش کرده، و بحمدالله تا کنون آثار ارزشمندی را به جامعه اسلامی تقدیم نموده است.

کتابی که پیش روی شما است پژوهشی است در قلمرو ادیان که با تلاش پژوهشگر ارجمند، مرتضی صانعی به نگارش درآمده است. هدف اصلی نویسنده، ارائه دیدگاه یک کاتولیک در باب عصمت برای محافل علمی و مراکز دانشگاهی است. معاونت پژوهش از نویسنده محترم و جناب دکتر محمد لگنهاوزن و حجت الاسلام و المسلمین دکتر حمید کثیری که با راهنمایی، نظارت و ارائه نظر بر این اثر، بر اتقان و غنای آن افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌نماید و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند متعال خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

پیشگفتار

شاید در نظر بسیاری از مسیحیان کاتولیک، تردیدی نباشد که پاپ وقتی بخشنامه یا فرمانی برای کلّ کلیسا صادر می‌کند، لازم الاجرا است؛ همچنین تردیدی نباشد که پاپ از چنان جایگاهی برخوردار است که وقتی در مقام شبنی و معلمی سخن می‌گوید، خطاناپذیر است. اما هر چه به حوزه علم و اندیشه نزدیک می‌شویم، این اعتقاد جای خود را به پرسشهایی می‌دهد که برای بسیاری شگفت‌آور و ناپذیرفتنی است؛ سؤالاتی که زمینه تشکیک در آموزه خطاناپذیری پاپ را هموار می‌سازد و سپس باعث ظهور منتقدانی می‌شود که سال‌ها در خدمت به کلیسا تا مقام اسقفی پیش رفته‌اند. الاهدان مطرح در این کتاب، یعنی هانس کونگ از آن جمله است. وی با نقد این آموزه، اعتقادی را که سالیان دراز، کلیسا آن را نهادینه ساخته بود و در قلب و جان مؤمنان رسوخ کرده بود، به چالش کشید و با نوشتن کتاب مستقلی در این جهت تلاش کرد ثابت کند که فقط خدا و عیسی علیه السلام خطاناپذیر است نه پاپ. بنابراین، جای این پرسش باقی است که آیا پاپ خطاناپذیر است یا نه؟ در واقع، کتاب حاضر متکفل پاسخگویی به این سؤال مهم است؛ سؤالی که باید با دقت در پی جواب آن بود و با یک نگاه کاملاً محققانه پاسخی یافت تا بتواند پرسش‌کننده را قانع سازد.

نگارنده کتاب با طرح این پرسش کار خود را آغاز کرد و با مراجعه به منابع دست اول کلیسای کاتولیک در صدد دستیابی به حل مسأله برآمد. اینکه تا چه اندازه توانسته به تبیین موضوع و تقریر آن و در ادامه به پاسخ آن بپردازد، بستگی به نگاه خواننده محترم دارد.

البته نویسنده با مراجعه به منابع فارسی به این نتیجه رسید که پژوهشی در این موضوع انجام نگرفته و اگر هم در برخی منابع ذکری از این آموزه شده، صرفاً در حد اطلاع‌رسانی بوده و جای این تحقیق در حوزه فارسی زبان خالی است؛ از این رو انگیزه برای انجام کار دو چندان شد و به بررسی منابع موجود پرداخت. در میان منابع انگلیسی، کتاب *خطانپذیری؟ پرسشی بی پاسخ* از هانس کونگ، مناسب‌ترین منبع برای مطالعه دانسته شد. این کتاب به آن دلیل اهمیت داشت که نویسنده‌اش الاهی‌دانی کاتولیک بود و به عنوان منتقد آموزه خطانپذیری پاپ از چنان شهرتی برخوردار بود که در خصوص این آموزه و نقد آن مورد توجه محافل علمی قرار داشت. بنابراین، پس از مطالعه این کتاب، فضای پژوهش برای تحقیق بیشتر روی منابع دیگر مهیا گشت و با طرح دو مسأله، یعنی آموزه خطانپذیری پاپ از نگاه کلیسای کاتولیک و دیدگاه کونگ درباره این آموزه، نوشتار حاضر تقدیم گردید.

همچنین از آنجا که موضوع خطانپذیری پاپ اصولاً در زمینه تفاهم بین فرقه‌های مسیحیت است، نگارنده نیز تلاش کرده تا ضمن بیان دیدگاه‌های موافق و مخالف، روایتگری نماید و از هر گونه داوری پرهیز کند. افزون بر این، ممکن است که در هر دو بخش کتاب مطالبی مطرح شده باشد که لزوماً مورد تأیید نباشد. لیکن تحقیق حاضر می‌تواند گام آغازینی برای مباحث گسترده‌تر در حوزه دین تطبیقی باشد، و از آن رهگذر به نگاه تطبیقی و نقد و بررسی آموزه خطانپذیری پاپ کمک کند.

در پایان از ریاست محترم مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، حضرت آیت الله مصباح یزدی، که زمینه پژوهش را برای بنده فراهم نمودند و از آقایان دکتر محمد لگنهاوزن و حجت الاسلام و المسلمین دکتر حمید کثیری که همواره مشمول راهنمایی‌ها و ارشادات

ایشان بودم، همچنین از جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حسین توفیقی که زحمت ارزیابی را بر عهده داشتند و نکات ارزنده‌ای را بیان نمودند، و از همسر و دو فرزندم، محمد حسین و باهره که یار و مددکارم در طول نوشتن این اثر بودند، سپاسگزارم.

این اثر را به ساحت مقدس امام زمان ارواحنا له الفداء تقدیم می‌کنم و عاجزانه از فرهیختگان و اندیشمندان عزیز درخواست می‌کنم با راهنمایی‌های خود، نگارنده را در جهت رفع نواقص و ضعف‌های آن بهره‌مند سازند.

مرتضی صانعی